

dana, edo izango dana. Baina beti gertaera bat. Gertatuzkoa eta benetakoa bezala adierazten du aditzaren jarduna indikatibuak. Egitan, honek salba lezake euskal kultura.

Gaur zein kera nabarmentzen dan euskal kulturari?

Nerezako bi. Eta biak garbi.

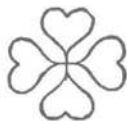
Bata, indikatibua. Gaur, euskal kulturak mugimendurekin erakusten du (ikusirik nahi duanarentzako) ba dabilela. Eta euskal kulturazko planteamendu asko «gertatuzko eta benetakoak» dira.

Subjuntibua da bestea. Ez dugu orainartean, ikusi. Subjuntibuak, esango nuke, aipaturiko bi kera hoiien tartea egiten du. Subjuntibuak, alegia, aditzaren jarduna, **jomuga, helburu, erregu, irriki** bizi baten itxuran adierazten du. Ez al da hau nagusi euskal kulturari?

JAKIN 34-eko editoriala ikusiaz, baletzean nago.

J. M. T.

KONFORMAGAITZEN KONFORMISMOA

Esango al dut? Bai, ba da konformagaitzen konformismo bat. Ba da protestalarien eskolastizismo bat. Erru hortan eror nindekeala, eta zenbaitetan erori naizela ere, aitortzen dut. Masokismoaren beldurrik ez banu, nere buruaren autokritika etengabe egiten jardungo nintzake. Baina, zer demontre, zergatik erreztu behar diegu lana gure kritikalariei, aurrez aurretik hain erreza duten lan hori? Eskolastizismoa, neurri handi

batean gutxienez, besteek esandakoa birresatea da. Horregatik, kongormagaitzentzat jatorrasunik-eza, originalitaterik-eza hobeto, da arriskurik handiena.

Eta hemen, erretolikaren erregelak austeak bada ere, «jatorra» hitzari parentesis idiki bat. Ba dut gogoia egunean batean —geroko geroa noski— hitz honen usuaren analisisan sartzea. Ba da nunbait —inoiz «euskera euskerari» buruz nion bezala— jatorrasunaren patentea. Jakina da: «jatorra zirudin, baina zer pena!». Jatorrismoaren etiketapen analisiarentzat interesantea den zerbait estaltzen dela uste dut. Aitor dezadan, aitorketa sena esnatu zaidanez, jatorrismo hori ez dela nere debozioko santua.

Eta parentesis idiki honen ondorenean itzuli gaitezke erretolikaren erregelara.

Honela dio Lafitte jaunak: «Oraino ere bertzeen ondotik badabilta, dena itzultzen, laburpen eta antolamendu, sekular bezain morroin-konformista, erdu-nausiak aldatu zaizkon arren». Jatorrasuna falta zaigu, beraz.

Euskal idazleok, ikusten denez, munduko idazleen artean arraza espezial batekoak izateko obligazioa dugu. Batzuek heldutasunera adoleszentziatik pasa gabe irixtea nahiko luteke. Besteek, besteen ondotik ez ibiltzea. Hori, euskalgintzaren teoria ta praxia bi egitea da. Ta denok dakigu praxiarik gabeko teoria ideologia dela, hots, ahalezinak sortzen duen iheskeria. «Luke-litzake-lariek» hori errezegei ahazten dute.

Nere lanei eta nere adiskideek egindakoei, begiratu bat ematen jardun naiz. Eta ikusi dut baietz, egiazkoak direla salatzen dizkiguten akats hoiek. Bainan, hain kritika seriosa egiten duten hoiek, guri inoiz salatu diguten manikeismoan erortzen dira. Ez dut uste honeski esan ditekaneanik itzulpen hutsean gabiltzanik. Hori panfleto batean esatea, bego. Bainan gauza objetivo bat bezela, ez. Gainera, bai al da pentsamendu jatorrik Euskal Herrian? Jesukristo Euskal Herrian jaio ez zen eskeroz, kristautasuna ere inportantziokoa da, ekarritakoa. Gero jatortu da, bainan gero, denboraren poderioan.

Izan ere, tristeza da gure egoera. Europa helduan eta aurreratuan bizi ez geranez, Herri hoietan kausitzen diren euskal unibersitarioen lezioak eta kritikak jaso behar ditugu, «europear» jatorrasunik ez dugulako, benetako «europarrak» bezala gauzak egiten ez dakigulako, marjinalak geralako. Bestetik, hemengo «jatorrek», itotzen ari geran gela honen lehioa idiki nahia salatzen digute, jatorrasuna galtzen omen dugu ta.

Konformagaitzen konformismoa? Zenbaitetan egia galanta. Gauzak birre-san, euskeraz bederik ere, maizegi egiten dugu, zoritxarrez. Bueno, puntu honek mami gehiegi duenez, beste baterako uzten dut. (Beste egiteko bat!).

Saltsan gabiltzanok, Helvetia burgesetik eta bialtzen dizkiguten teorien praxia ikusi nahi dugu. Behin bitartean ideologia, hots, ezinaren iheskeria direla pentsatzen segiko dugu.

R. A.

Gaurko "Nota laburrak" idatzi dutenak, hauek dira: Rikardo ARREGI, José Luis LIZUNDIA, Ramón SAIZARBITORIA, Joan Mari TORREALDAY, Piarres XARRITON.